

Зміст

<i>Подяки</i>	9
<i>Вступ</i>	11
<i>Розділ 1</i> ПОСТМОДЕРНІЗМ	23
<i>Розділ 2</i> ПРИКЛАДНИЙ ПОВОРОТ ПОСТМОДЕРНІЗМУ	48
<i>Розділ 3</i> ПОСТКОЛОНІАЛЬНА ТЕОРІЯ	73
<i>Розділ 4</i> КВІР-ТЕОРІЯ	98
<i>Розділ 5</i> КРИТИЧНА РАСОВА ТЕОРІЯ ТА ІНТЕРСЕКЦІЙНІСТЬ	123
<i>Розділ 6</i> ФЕМІНІЗМИ ТА ГЕНДЕРНІ СТУДІЇ	151
<i>Розділ 7</i> ДОСЛІДЖЕННЯ ІНВАЛІДНОСТІ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ ГЛАДКОСТІ	178
<i>Розділ 8</i> НАУКА ТА ІДЕОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ	203
<i>Розділ 9</i> СОЦІАЛЬНА СПРАВЕДЛИВІСТЬ У ДІЇ	238
<i>Розділ 10</i> АЛЬТЕРНАТИВА ІДЕОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ	267
<i>Про авторів</i>	305
<i>Обрана бібліографія</i>	307
<i>Примітки</i>	318

Моєму чоловікові Девіду, завдяки якому все
це стало можливим, та моїй доньці Люсі, яка
більше нічого не хоче чути про постмодернізм.

Цю мою працю завершено

І моїй дружині Гізер, яка просто хотіла
звичайного життя й ніколи не прагнула
дізнатися, що все це існує

Подяки

Ми вдячні багатьом людям, завдяки яким ця праця стала можливою, доступною та зрозумілою. Перелік тих, кому ми завинили свою вдячність, забрав би значно більше місця, ніж ми маємо тут. Наша особлива подяка Майкові Найні, багатостраждальному редактору численних чернеток цієї книжки, а також нашому головному раднику з питань доступності тексту для пересічного читача. Ми сподіваємося, що зрештою виростили достатньо великий яечник*, йому на задоволення (щоправда, Джима це не стосується, але все ж таки). Дякуємо Пітеру Богосяну за його підтримку та редакторські поради, а також за те, що він постійно спонукав нас витратити менше часу на суперечки у твіттері й більше — на відображення цих суперечок у нашій книжці. Особлива вдячність належить Джонатану Черчу за плідне обговорення книжки Діандже-ло про «білу тендітність» та його вказівки на похибку уречевлення**, що допомогло нам окреслити третю стадію постмодерної думки. Ми вдячні Алану Сокалю за ретельне вичитування нашого рукопису й низку корисних порад щодо прояснення, уточнення та доповнень,

* «Виростили достатньо великий яечник» — похідний вислів від *англ.* grow some ovaries, який означає стати хоробрим та /або зрілим і є жіночим аналогом виразу «мати тестикули». — *Прим. наук. ред.*

** Похибка уречевлення — логічна помилка, коли певна абстракція (філософське переконання чи гіпотетичний конструкт) трактується так, ніби це реальна подія чи фізична сутність. — *Прим. наук. ред.*

які відчутно покращили текст. Ми також особливо вдячні нашій редакторці Іоні Італії за її неперевершену майстерність володіння словом. Ми дякуємо всім, хто давав нам поради, підтримував та заохочував нас, зокрема Гаурі Гопкінсу, Дейну і Клайду Ретбоунам, Гізер Хеїнг і Брету Вайнштайну.

Вступ

Упродовж модерної доби й насамперед за останні два століття в більшості країн Заходу сформувався широкий консенсус на користь політичної філософії, відомої як «лібералізм». Засадами лібералізму є політична демократія, обмеження влади уряду, розвиток загальних прав людини, рівність перед законом усіх дорослих громадян, свобода слова, повага до цінності розмаїття поглядів та щирої дискусії, повага до емпіричних доказів та розуму, відокремлення церкви від держави та свобода релігії. Ці ліберальні цінності розвинулися як ідеали. Знадобилися століття боротьби проти теократії, рабства, патріархальності, колоніалізму, фашизму й багатьох інших форм дискримінації, щоб ми вшанували ці цінності так, як ми це (і досі недосконало) робимо сьогодні. Але боротьба за соціальну справедливість завжди була найсильнішою, коли її метою був захист ліберальних цінностей для всіх, а не лише для можливих білих чоловіків. Потрібно зазначити, що загальна філософська позиція, яку ми називаємо «лібералізм», сумісна із широким спектром поглядів з політичних, економічних і соціальних питань, включно з тими, що їх американці називають «ліберальними» (а європейці — «соціал-демократичними»), а також поміркованою формою поглядів, які в усіх країнах вважають «консервативними». Цей філософський лібералізм протистоїть усіляким авторитарним рухам — правим чи лівим, секулярним чи теократичним. Отже, найкраще осягати лібералізм як спільне підґрунтя, яке пропонує засади

розв'язання конфліктів і в межах якого люди, що мають різні погляди на політичні, економічні та соціальні питання, можуть вести раціональну дискусію про різні варіанти публічної політики.

Утім, сьогодні ми досягли такого історичного моменту, коли постала велика загроза для лібералізму та модерності в осерді Західної цивілізації на рівні їхніх засадничих ідей. Природа цієї загрози складна, бо вона є результатом дії щонайменше двох потужних сил, революційної та реакційної, які воюють між собою за те, у якому неліберальному напрямку слід тягнути наші суспільства. По всьому світу набувають сили ультраправі популістські рухи, які заявляють, що роблять останню відчайдушну спробу захистити лібералізм і демократію від усесвітньої хвилі прогресизму та глобалізму. Вони дедалі активніше підтримують владу диктаторів й авторитарних лідерів, здатних підтримати й захистити «західну» незалежність і «західні» цінності. Тимчасом ультраліві прогресисти оголошують хрестовий похід на захист демократії, виставляючи себе єдиними праведними поборниками соціального й морального прогресу, без якого демократія стає пустою та безглуздою. Виступаючи на крайньому лівому фланзі політичного спектра, вони не лише закликають до революційних цілей, які відверто відкидають лібералізм як форму соціального утиску, але й вдаються до дедалі авторитарніших засобів, щоб встановити цілком догматичну фундаменталістську ідеологію, яка визначатиме належний устрій суспільства. Кожна з цих двох сил вбачає в іншій екзистенційну загрозу, тому вони штовхають одна одну до дедалі надмірніших політичних крайнощів. Ця культурна війна достатньо інтенсивна, щоб стати визначальним чинником політичного (і дедалі більше — суспільного) життя на початку XXI століття.

Хоча проблема правого політичного табору є серйозною і заслуговує на окремий дуже ретельний аналіз, ми стали експертами з природи проблем на лівому фланзі. Частково це було зумовлено нашим переконанням, що проблема зліва пов'язана з відступом цього політичного табору від історичного джерела його рації та сили — лібералізму. Лібералізм життєво важливий для підтримки наших секулярних, ліберальних демократій. Як ми вже писали раніше, проблема пов'язана з тим, що

прогресивні ліві пов'язали себе не з модерністю, а з постмодернізмом, який відкидає об'єктивну істину як фантазію, омріяну наївними та/чи зарозуміло-фанатичними мислителями Просвітництва, які недооцінили побічні наслідки прогресу модерності⁴.

Ми присвятили себе вивченню саме цієї проблеми й сподіваємося висвітлити її в цій книжці. Ідеться про постмодернізм, і не лише яким він спершу постав у 1960-х роках, а і як розвинувся за останні пів століття*. Залежно від вашого погляду, можна сказати, що постмодернізм або породив одну з найменш толерантних і найбільш авторитарних ідеологій, з якими світ має справу від моменту майже повсюдного занепаду комунізму й банкрутства колоніалізму та ідеології білого панування, або сам став такою ідеологією. Постмодернізм розвинувся у відносно темних закутках академічного світу як інтелектуальна та культурна реакція на всі ці зміни, а від 1960-х років поширився на інші частини академічного середовища, на соціальний активізм, на бюрократичний апарат, а також просочився в осереддя початкової, середньої та вищих рівнів освіти. Звідси постмодернізм почав своє проникнення в суспільство як ціле, аж настільки, що він та відповіді на нього (розсудливі й реакційні) тепер панують у нашому соціально-політичному житті, поки ми дедалі болючіше притираємося до третього десятиліття нового тисячоліття.

Номінально цей рух прагне широкої мети, яку називають *соціальною справедливістю* — так він і назвав себе. Цьому терміну виповнилося вже майже двісті років. За різних часів у різних мислителів він набував різного значення, але щоразу якось стосувався виправлення соціальних несправедливостей, особливо пов'язаних

* Варто зазначити, що автори не розрізняють термінологічно «постмодерн» і «постмодернізм», використовуючи обидва ці терміни навперемін для опису того самого явища. Цим вони одразу, хоч і неявно, відкидають будь-які інтелектуальні конструкції, побудовані на розрізненні цих двох термінів: наприклад, що доба модерну завершилася, поступившись місцем добі постмодерну, а постмодернізм є комплексним відображенням доби постмодерну в науці та мистецтві. Як буде видно з подальшого викладу, автори радше схиляються до думки, що доба модерну триває й досі, а постмодерн/постмодернізм — це лише її тимчасове спотворення. — *Прим. пер.*